

ΣΕΒ. ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΚΙΣΑΜΟΥ & ΣΕΛΙΝΟΥ
ΕΙΡΗΝΑΙΟΥ ΓΑΛΛΗΝΑΚΗ

ΟΜΙΛΙΑ

**στ' ἀποκαλυπτήρια Μνημείου
τοῦ Ἐθνομάρτυρα Ἐπισκόπου
Κισάμου καί Σελίνου**

ΜΕΛΧΙΣΕΔΕΚ ΔΕΣΠΟΤΑΚΗ (1821)

ΚΙΣΑΜΟΣ-ΧΑΝΙΩΝ

1984

ΣΕΒ. ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΚΙΣΑΜΟΥ & ΣΕΛΙΝΟΥ
ΕΙΡΗΝΑΙΟΥ ΓΑΛΛΑΝΑΚΗ

Ο Μ Ι Λ Ι Α
στ' ἀποκαλυπτήρια Μνημείου
τοῦ Ἐθνομάρτυρα Ἐπισκόπου
Κισάμου καί Σελίνου

ΜΕΛΧΙΣΕΔΕΚ ΔΕΣΠΟΤΑΚΗ (1821)

Προσφορά
ΣΤΑΜΑΤΗΣ ΑΠ. ΑΠΟΣΤΟΛΑΚΗΣ
Δάσκαλος - Λαογράφος
Σκίνερ 14α Χανιά, 73131

ΚΙΣΑΜΟΣ - ΧΑΝΙΩΝ

1984

ΣΑΝ ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Ἡ Ροτόντα, ὁ Ναός δηλαδή τοῦ Μιχαήλ Ἀρχαγγέλου στήν Ἐπισκοπή Κισάμου, κτίσμα τοῦ 5ου μετὰ Χριστοῦ αἰῶνα, εἶναι ἀσφαλῶς τὸ ἀρχαιότερο Χριστιανικὸ Μνημεῖο ποὺ σώζεται σήμερο στήν Κρήτη.

Πολυάριθμες Χριστιανικὲς γενεές βαπτιστήκανε στὸ πέτρινο βαπτιστήριό του, ποὺ σώζεται ἀκόμη, καὶ τὸ καθαγίασαν μετὰ τὶς λειτουργίες καὶ τὶς προσευχὲς των. Κοντὰ σ' αὐτὰ προστέθηκε στὴ νεώτερη ἱστορία καὶ τὸ Μαρτύριο τοῦ Ἐπισκόπου Κισάμου καὶ Σελίνου Μελχισεδέκ Δεσποτάκη, ποὺ ἀπαγχονίστηκε ἀπὸ τοὺς Τούρκους στὴ Μεγάλῃ Ἐπανάστασῃ τοῦ 1821.

Τὸ φυσικὸ περιβάλλον ποὺ θρίσκεται ἡ Ροτόντα, στὸ βάθος μιᾶς ὄμορφης ἡμέρας καὶ σιωπηλῆς χαράδρας, τὰ ἐρείπια ἀρχαίων κτισμάτων ποὺ τὸ περιβάλλουν (ἡ Ροτόντα διετέλεσε ἐπὶ Τουρκοκρατίας ἔδρα τῆς Ἐπισκοπῆς Κισάμου καὶ Σελίνου), ἡ προτομὴ τοῦ Ἐθνομάρτυρα Μελχισεδέκ ποὺ στήσαμε στήν αὐλή του, ἔλα συνθέτουν μιὰν ἀτμόσφαιρα ἱερῆς μνήμης καὶ περισυλλογῆς.

Γιὰ τοὺς λόγους αὐτοὺς, συνεστήσαμε τὸν Αὐγούστο τοῦ 1981 ἐπιτροπὴ ἀπὸ προκρίτους τῆς περιοχῆς, ἡ ὁποία σὲ συνεργασία μετὰ τὴν Ὑπηρεσίαν Βυζαντινῶν Ἀρχαιοτήτων, θὰ μεριμνήσει γιὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῶν γύρω τῆς Ροτόντας κτισμάτων, ὥστε τὸ Θρησκευτικὸ αὐτὸ Μνημεῖο νὰ καταστῆ καὶ πάλι Πνευματικὸ Κέντρο τοῦ τόπου μας.

Στὸ σκοπὸ αὐτὸ ἐντάσσεται καὶ ἡ ἔκδοσις τῆς ὁμιλίας μου στὰ ἐγκαίρινα τῆς προτομῆς τοῦ Ἐθνομάρτυρα Ἐπισκόπου Μελχισεδέκ, τὸν Μάϊο τοῦ 1981, ἡ ὁποία δίδει καὶ μιὰ ἀπάντησιν σὲ κείνους ποὺ στίς ἡμέρας μας θέλουν νὰ παραχαράξουν τὴν Νεοελληνικὴν μας Ἱστορίαν, καὶ νὰ παρουσιάσουν ἀρνητικὴν τὴν στάσιν τῆς Ἐκκλησίας στὸν ἀγῶνα τῆς Ἐλευθερίας καὶ Παλληγγευσίας τοῦ Ἐθνους.

† Ὁ Κισάμου καὶ Σελίνου

Ε Ι Ρ Η Ν Α Ι Ο Σ

ΟΜΙΛΙΑ ΣΤΑ ΑΠΟΚΑΛΥΠΤΗΡΙΑ ΜΝΗΜΕΙΟΥ

στόν Ἐθνομάρτυρα Ἐπίσκοπο

Κισάμου καί Σελίνου

ΜΕΛΧΙΣΕΔΕΚ (1821)

«Πῶς μᾶς θωρεῖς ἀκίνητος; Ποῦ τρέχει ὁ λογισμὸς σου; τὰ φτερωτὰ σου ὄνειρα;

Γιατὶ νὰ μὴ φυτρῶνουν στὸ πρόσωπό σου Γέροντα τόσες χρυσές ἀχτίδες;...» (Αριστ. Βαλαωρίτης).

Ἐκατὸν ἐξήντα χρόνια πέρασαν καὶ μιὰ καινούργια ἀνατριχίλα βαθειὰ μᾶς βρίσκει τὴν καρδιά.

Ἀντιπρόσωποι τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Ἔθνους, χριστιανοὶ τῶν Ἐπαρχιῶν Κισάμου καὶ Σελίνου, τῆς Κρήτης καὶ τῆς Ἑλλάδας.

Δόγμα καὶ ἀλήθεια τῆς μιᾶς Ἀγίας Καθολικῆς Ἐκκλησίας μας εἶναι ὅτι ὁ Υἱὸς καὶ λόγος τοῦ Θεοῦ «ἐνσαρκώθηκε» καὶ πῆρε ἀνθρώπινη μορφή καὶ σάρκα γιὰ νὰ ἐπιτελέσει τὸ ἔργο τῆς σωτηρίας τοῦ κόσμου. Γεννήθηκε ἐκ Πνεύματος Ἁγίου καὶ Μαρίας τῆς Παρθένου. Σταυρώθηκε ἐπὶ Ποντίου Πιλάτου — ἐτάφη καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ Ἄνεστη.

Τὸ ἴδιο ὅμως καὶ ἡ Ἐκκλησία του ποῦ εἶναι «ὁ παρατεινόμενος Χριστὸς» «ἐνσαρκώνεται» ἀδιάκοπα σὲ Ἔθνη καὶ λαοὺς γιὰ νὰ τοὺς σώζει.

Τὸ ἴδιο καὶ ἡ Ἐκκλησία του ποῦ εἶναι Οἰκουμενικὴ καὶ Παγκόσμια κι' ἀπλώνει τὴν ἀλήθεια καὶ τὴν ἀγάπη της πάνω ἀπὸ τὰ σύνορα καὶ τίς διακρίσεις, πάνω ἀπὸ τὰ πάθη καὶ τὰ συμφέροντα τῶν λαῶν τῆς γῆς, «ἐνσαρκώνεται» ὥσπὸς σὲ ἔθνη καὶ λαοὺς γιὰ νὰ σηκώνει τὸ σταυρὸ τῆς Μοίρας των καὶ νὰ μετέχει στὸ Μεγαλεῖο καὶ τὴ δυστυχία των.

Αὐτὸ ἔγινε καὶ στὴ πατρίδα μας, τὴν Ἑλλάδα, ἀπὸ τότε ποῦ ἕνας ἐλληνόφωνος Ἀπόστολος τοῦ Χριστοῦ ὁ Παῦλος, πέρασε τὴν Μακεδονία, τὴν Ἀθήνα, τὴν Ἀχαΐα καὶ τὴν Κρήτη καὶ μᾶς ἔφερε τὸ Μῆνυμα τοῦ Εὐαγγελίου, αὐτὸς ὁ μέγας Ἱεραπόστολος τοῦ Ἑλληνισμοῦ καὶ θεμελιωτῆς τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ Πολιτισμοῦ.

Ἡ Ἑλλάδα βαπτίσθηκε στὴν Κολυμπήθρα τοῦ Χριστοῦ

καὶ πῆρε σιγὰ σιγὰ τὴ χάρη τῆς ἀνακαίνησης καὶ τῆς ἀναδημιουργίας του.

Τὸ κέντρο τοῦ Ἑλληνισμοῦ μεταφέρθηκε ἀπὸ τὴν Ἑλλαδικὴ Ἀθήνα εἰς τὴν Ἑπτάλοφο τοῦ Βυζαντίου.

Ἡ Ἑλληνικὴ φιλοσοφία μεταφράστηκε εἰς Πατερικὴ Θεολογία.

Οἱ Ἀμφικτιονίαι τῶν Ἑλληνικῶν πόλεων ἔγιναν ὁμοσπονδίες χριστιανικῶν λαῶν μὲ οἰκουμενικὰς Συνόδους τοῦς κόλπους τοῦ χριστιανικοῦ Βυζαντίου. Καὶ τὸ δόρυ τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου ἔγινε σταυρὸς καὶ στήθηκε ὄχι μόνον εἰς τὴν Ἀλεξάνδρεια, εἰς τὴν Ἀντιόχεια καὶ εἰς τὴν Παλαιστίνην, ἀλλὰ πέρα καὶ ἀπὸ τὰς Ἰνδίας εἰς τὴν Ἰαπωνίαν, εἰς τὴν Ἀμερικὴν καὶ εἰς τὴν Ὠκεανίαν.

Κι ὅταν ἦλθαν τὰ «δίσσεχτα χρόνια» γιὰ τὸν Ἑλληνισμό καὶ πλάκωσε ἡ σκλαβιά μὲ τὰς τότε φοβέρας τῆς, ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ ἡ Ὀρθόδοξη Ἑλληνικὴ Ἐκκλησία, σήκωσε τὸ Σταυρὸ τοῦ Σκλαβωμένου Γένους. Φόρεσε τὸ μαῦρον ράσο τῆς καὶ στάθηκε δίπλα εἰς τὸ σταυρωμένον ραγιά «συγκακοχουμένη τῷ Λαῷ τοῦ Θεοῦ». (Ἐβρ. 11, 125).

Μὲ τὴν Κυριακάτικη λειτουργίαν τῆς ποῦναι Σταύρωσι καὶ Ἀνάστασι τοῦ Χριστοῦ, παρηγοροῦσε τὰ πάθη τοῦ λαοῦ τῆς καὶ ἐτοίμαζε τὴν ἐλπίδα τῆς Ἀνάστασής του. Μὲ τὸ κρυφὸ σχολεῖο, ψαλτήρι κι ὀχτωήχι ἔσωζε τὴ γλῶσσαν καὶ τὴν Ἱστορίαν του.

Μὲ τὰ Μοναστήρια τῆς γλύτωνε κάπως τὴ γῆ τοῦ Λαοῦ ἀπὸ τὴν ἀρπαγὴ τῶν Γενιτσάρων καὶ τοῦδινε δουλειὰ καὶ ψωμί.

Μὲ τὴ διπλωματία τῆς — ποῦ τόσο εἶναι παρεξηγημένη σήμερον — πότε τύφλωνε τοὺς πασάδες καὶ πότε τοὺς Σουλτάνους γιὰ νὰ σώζει λογάδες καὶ ἀπλοὺς ἀνθρώπους. Καὶ τέλος μὲ τὸ μαρτύριόν τῆς, ἡ Ἑλληνικὴ Ὀρθόδοξη Ἐκκλησία, σφράγιζε τὴν παρουσίαν καὶ τὴν παρηγορίαν τῆς εἰς τὸ σκλαβωμένον Λαὸν τοῦ Θεοῦ καὶ ἐτοίμαζε τὴν ὁδὸν τῆς σωτηρίας του.

Ἔντεκα Πατριάρχαι: Ραφαὴλ ὁ Β΄, Κύριλλος ὁ Α΄ (Λούκαρης), Κύριλλος ὁ Β΄, (Κονταρῆς), Παρθένιος ὁ Α΄, Ἰωαννίκιος ὁ Β΄, Παρθένιος Γ΄, Γαβριὴλ Β΄, Μελέτιος Β΄, Γρηγόριος Ε΄, Κύριλλος Γ΄, Εὐγένειος Β΄, 11 Πατριάρχαι, Ἐθνάρχαι τοῦ σκλαβωμένου ἔθνους ἀποκεφαλίστηκαν, κρεμάστηκαν ἢ πνίγηκαν εἰς τὴν θάλασσαν ἀπὸ τοὺς Τούρκους προασπιζοντας τὸ σκλαβωμένον ποίμνιον των, τὸν Ἑλληνορθόδοξον Λαόν.

“Έντεκα Πατριάρχες, εκατοντάδες Έπίσκοποι και χιλιάδες Καλόγεροι και Παπάδες, μαρτύρησαν στο σταυρό του σκλαβωμένου Γένους.

Έκατοντάδες Έπίσκοποι κι ένας απ’ αυτούς «ὕπὲρ οὐ τὸ Μνημόσυνον ἐπιτελοῦμεν» ὁ αἰοίδιμος Έπίσκοπος Κισάμου και Σελίνου Μελχισεδέκ Δεσποτάκης πού τὸν κρέμασαν στὸν Πλάτανο τῆς Σπλάντζιας στὶς 19 Μαΐου 1821 μαζί με τὸ διάκο του, τὸν Έλληνοδιδάσκαλο Καλλίνικο ἀπὸ τῆ Βέροια τῆς Μακεδονίας.

Ὁ αἰοίδιμος Μελχισεδέκ προήρχετο ἀπὸ τὸ Ἡράκλειο τῆς Μεγαλονήσου μας και σὲ νεαρή ἡλικία ξενητεύτηκε στὶς Παραδουνάβιες χώρες πού ἐτοιμαζόταν ἡ Έλληνική Έπανάσταση.

Τὸ 1818 χειροτονήθηκε Έπίσκοπος Κισάμου και Σελίνου και μνημένος ὁ ἴδιος τῆ Φιλικῆ Έταιρεία, ἐργαζόταν γιὰ τὸ Μεγάλο Ἀγῶνα.

Οἱ Τοῦρκοι παρακολουθοῦσαν τὶς κινήσεις του και σὲ μιὰ περιοδεία του στῆ Μονὴ Σελίνου ὁ περιβόητος Γενίτσαρος Τσοῦνος, προσπάθησε νὰ τὸν σκοτώσει, ἀλλὰ τὸν γλύτωσε ὁ γενναῖος ἀρχηγὸς Σελίνου, Κων)νος Κριάρης.

Οἱ Τοῦρκοι ὅμως με διάβημά των στὸν τότε Σιρίφ Πασᾶ τὸν πιάσανε ἀκριβῶς ἐδῶ πού ἦταν ἡ Έπισκοπὴ του, τὸν φυλακίσανε και ἀφοῦ τὸν διασύρανε στοὺς δρόμους τῶν Χανίων τὸν κρεμάσανε μαζί με τὸ Διάκονό του Καλλίνικο, στὶς 19 Μαΐου 1821.

«Φάγετε θηρία τὰς σάρκας μου — ἔλεγε στῆ διαμαρτυρία και τὴν ὁμολογία του — ὁ Έθνομάρτυρας Έπίσκοπος — τὸ πνεῦμα τὸ ὁποῖον σήμερο παραδίδω εἰς τὰς χεῖρας τοῦ Πλάστου μου δὲν ἔχετε ἐξουσία νὰ τὸ βλάψετε. Ἐχω σταθερὰν τὴν ἐλπίδα ὅτι ὁ Δίκαιος Θεὸς θέλει τιμωρήσει τὴν κακία σας διότι χύνετε ἀδίκως αἷματα χριστιανῶν».

Ἄς σημειωθεῖ ὅτι κατὰ τὸν ἀγῶνα τοῦ 1821 ἐμαρτύρησαν και ὅλοι οἱ ἄλλοι Έπίσκοποι Κρήτης, ὅσοι βρέθηκαν στῆ Νῆσο τότε.

Κατὰ τὴν πρώτη μου ἀρχιερατεία στῆ Μητρόπολη Κισάμου και Σελίνου ἠθέλησα νὰ ἀνασύρω ἀπὸ τῆ λήθη τοῦ χρόνου τὸν ἔθνομάρτυρα Έπίσκοπο Μελχισεδέκ και τὸ Μαῖο τοῦ 1971 πού κάναμε τὸ πάνδημο Μνημόσυνό του, ἀποφασίσαμε γιὰ νὰ στηθῆ ἐδῶ ἡ προτομή του.

Σήμερο πού τὴν ἀποκαλύπτομε δηλώνω ἐπίσης ὅτι ἐπιθυμία και χρέος μας εἶναι νὰ ἀναστηλώσωμε μαζί με τὸ πανάρχαιο αὐτὸ χριστιανικὸ Μνημεῖο, τῆ Ροτόντα (εὐχα-

ριστῶ γιὰ τὴ συμπαράσταση τῆς ὑπηρεσίας Βυζαντινῶν Μνημείων) καὶ τὸ ἐρειπωμένο Ἐπισκοπεῖο τοῦ Ἐθνομάρτυρα Ἐπισκόπου καὶ νὰ τὸ καταστήσωμε πνευματικὸ κέντρο τῆς περιοχῆς.

Αὐτὸ τὸ σκοπὸ ἔχει καὶ ὁ ἔρανος, ποῦ θὰ γίνῃ σὲ λίγο μὲ τὸ κόλλυβο τοῦ Μνημοσύνου.

Ἕλληνες καὶ χριστιανοὶ ποῦ παρίστασθε στὸ Μνημόσυνο τοῦ Ἐθνομάρτυρα Μελχισεδέκ.

Στίς 16 Μαΐου μιλώντας στὸ Μνημόσυνο τοῦ εἶπα καὶ τὰ ἑξῆς:

«Καὶ τώρα Γέροντα, δάνεισέ μου γιὰ λίγο τὴ γλῶσσα καὶ τὴν πύρινη ψυχὴ σου. Δάνεισέ μου τὴ φλόγα καὶ τὴν παρρησία σου γιὰ νὰ μιλήσω γιὰ τὴν πατρίδα καὶ τὴν ἐλευθερία, νὰ μιλήσω γιὰ τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν ἀνθρωπότητα.

150 χρόνια (εἶπα τότε) ἡ Ἑλλάδα εἶναι ἐλεύθερη κι ὅμως ἡ Ἐλευθερία πάντα κινδυνεύει καὶ πάντα χρειάζεται ὑπεράσπιση κι ἀγῶνα ἱερό καὶ ἴσως καὶ θυσίες σὰν τὴν δικὴ σου θυσία.

150 χρόνια ἡ Ἑλλάδα εἶναι ἐλεύθερη κι ὅμως ἐμεῖς οἱ Ἕλληνες δὲν τὴν χορτάσαμε ἀκόμη τὴν ἐλευθερία γιατί συχνὰ τὴν καταστρέφομε οἱ ἴδιοι μὲ τίς διχόνοιες καὶ τὰ λάθη μας. Ὅταν οἱ μισοὶ Ἕλληνες γινόμαστε ἰσιαδάδες καὶ Γενίτσαροι κι ἄλλοι μισοὶ γινόμαστε ραγιάδες, αὐτὸ δὲν εἶναι ἐλευθερία, αὐτὸ δὲν εἶναι φιλοπατρία, αὐτὸ δὲν εἶναι ἐλληνισμὸς, αὐτὸ δὲν εἶναι χριστιανισμὸς...».

Αὐτὰ εἶπαμε καὶ γράψαμε τότε τὸ 1971 γιὰ νὰ βρεθοῦμε ὕστερα ἀπὸ 5 μῆνες, χωρὶς νὰ γνωρίζομε τὸ πῶς στὴ Γερμανία.

Ἄλλὰ καὶ σήμερο 16 Μαΐου 1982 ὕστερα ἀπὸ 11 χρόνια δάνεισέ μου πάλι Γέροντα — τὴν προφητικὴ σου γλῶσσα νὰ μιλήσω στὸ Ἔθνος καὶ τὴν Ἐκκλησία μου, σὰν Ἕλληνας Ὁρθόδοξος Ἐπίσκοπος, στ' ὄνομά σου Ἐθνομάρτυρα Ἐπισκοπε Μελχισεδέκ καὶ στ' ὄνομα τῶν ἄλλων Μαρτύρων Κληρικῶν καὶ λαϊκῶν ποῦ ἀγωνιστήκανε: «γιὰ τὴν ἐλευθερία καὶ τοῦ Χριστοῦ τὴν πίστη τὴν Ἁγία».

Ἀποκρούομε τὴν παραχάραξη τῆς Νεοελληνικῆς μας

Ίστορίας από κείνους πού θέλουν νά παρουσιάσουν άρνητική τή στάση τής Όρθόδοξης Έκκλησίας στόν άγώνα τής Έλευθερίας και Παλιγγενεσίας του "Έθνους μας

Άποκρούομε τή συκοφαντία ότι ή χριστιανική Πίστη είναι «κατεστημένο» και ή Όρθόδοξη Έκκλησία είναι «σκοταδισμός.

Μιά πίστη πού κυρήχθηκε από τό Χριστό σάν «φώς του κόσμου» κι έχει στην Ίστορία της μεγάλους πολιτισμούς, δέν μπορεί νά είναι σκοταδισμός.

Άποκρούομε τή συκοφαντία ότι ή Όρθόδοξη Έκκλησία μας έκμεταλλεύεται τό Λαό της και χωρίζει τόν κληρο της σέ άνωτερο και κατώτερο.

Λυπούμεθα διότι Νεοέλληνες διανοούμενοι άγνοοῦν ή θέλουν νά άγνοοῦν τήν Βυζαντινή και Νεοελληνική μας Ίστορία, και μεταφέρουν στό χώρο τής Έλληνικής Όρθοδοξίας καταστάσεις άλλων περιοχών και παραδόσεων.

Κάνομε λάθος όταν έμεις οί "Έλληνες έπαναλαμβάνομε σήμερα τήν εύρωπαϊκή διαφώτιση του 1700 και συζητούμε σάν προοδευτικές ιδέες πράγματα πού συζητήθηκαν ήδη και ξεπεράστηκαν προπολλού.

Βεβαίως τά λάθη και οί παραλείψεις, άτόμων και θεσμών, δέν λείπουν οὔτε από τήν Έλληνορθόδοξο Έκκλησία μας.

Άλλά για ένα μεγάλο μέρος από τά λάθη και τις παραλείψεις αυτές ή εύθύνη βαραινει και τήν Νεοελληνική μας Πολιτεία. Γιατί εάν ό σημερινός Έλληνορθόδοξος Παπας χαρακτηρίζεται από μερικούς άγράμματος και χριστέμπορος σ' αυτό φταίει ή Πολιτεία.

Έάν σήμερα ό Έλληνορθόδοξος Έπίσκοπος θεωρείται «Δεσποτικός» και άπόκοσμος, σ' αυτό φταίει και ή Νεοελληνική μας Πολιτεία, πού από τή σύστασή της τό 1830 έφερε στη Ζωή τής Έκκλησίας Ξένα συστήματα πού έμποδίσανε τή Ζωηκότητα και τήν άπόδοσή της.

Άποκρούομε τους ισχυρισμούς και τις ψευτοπροφητείες εκείνων, πού θέλουν νά μάς πείσουν ότι ό χριστιανισμός και φυσικά ή Όρθοδοξία έξόφλησαν τήν άπιστολή τους και γράφηκαν ήδη στόν κατάλογο τών νεκρών παραδόσεων τής άνθρωπότητας.

Ἀντίθετα πιστεύομε καὶ ὁμολογοῦμε ὅτι τὸ μέλλον τοῦ χριστιανισμοῦ ποῦναι σάν «καινὴ κτίσις» «ἐνσαρκωμένος» στὸ σῶμα καὶ στὴν μοίρα τῆς ἀνθρωπότητος, παραμένει πάντα «ζωοποιός» κι ἡ Ἐκκλησία του ποῦναι δωσμένη ὄχι γιὰ νὰ κρίνει ἀλλὰ γιὰ νὰ σώζει τὸν κόσμον, θὰ πορεύεται μαζί του ὡς τὴ συντέλεια τῶν αἰώνων.

Σήμερα ἡ παγκόσμια ἀνθρωπότητα στέκει μπροστὰ σ' ἓνα τεῖχος κι εἶναι γεμάτη ἀγωνία γιὰ τὸ αὔριο. Κανείς δὲ γνωρίζει τὸ μέλλον καὶ κανείς δὲ γνωρίζει τὰ ἐρχόμενα ἂν θάναί μικρὰ ἢ μεγάλα, χαρούμενα ἢ τραγικά.

Οἱ χριστιανοὶ ὅμως γνωρίζομε, πρέπει νὰ γνωρίζομε, πῶς ὅποια κι ἂν εἶναι τὰ ἐρχόμενα, ὁ Ἐρχόμενος «ὁ ὢν καὶ ὁ ἦν καὶ ὁ ἐρχόμενος» (Ἰωάν. 1, 4) εἶναι Ἰσχυρὸς καὶ Παντοδύναμος.

Καὶ στὸ ὄνομα αὐτοῦ τοῦ Ἐρχόμενου, οἱ χριστιανοὶ ὅλου τοῦ κόσμου, καὶ μεις οἱ Ἕλληνες μαζί, μπορούμε νὰ ἐτοιμάσωμε μιὰ νέα Πεντηκοστὴ στὸ σημερινὸ καὶ τὸν αὔριον κόσμον.

Μποροῦμε νὰ ἐπιχειρήσωμε ἓνα νέο Εὐαγγελισμὸ στὸ βάθος καὶ στὴν ἔκτασι, ποὺ χρειάζεται ὁ σημερινὸς καὶ ὁ αὔριανὸς κόσμος.

Στ' ὄνομα λοιπὸν αὐτῆς τῆς νέας Πεντηκοστῆς κάνομε ἐκκλησιὰ στὴν ἴδια τὴν Ἐκκλησίαν μας νὰ ἐπανεῦρει τὴν ἐσωτερικὴ τῆς δύναμι καὶ τὴν προφητικὴ τῆς ἀποστολῆς.

Στ' ὄνομα αὐτῆς τῆς νέας Πεντηκοστῆς κάνομε ἐκκλησιὰ στὴν ἴδια τὴν Ἐκκλησίαν μας ν' ἀνακαινίσει τὸ κήρυγμα καὶ τίς παράδοσεις τῆς, ν' ἀγκαλιάσει τὸ Λαὸ τῆς, τὸ Λαὸ τοῦ Θεοῦ, καὶ νὰ μιλήσει στὸν σύγχρονον κόσμον, ὅπως μιλοῦσαν κάποτε οἱ Προφῆτες καὶ οἱ μάρτυρες, ὅπως μιλοῦσε ὁ ἴδιος ὁ Χριστὸς τῆς, «Ὁ Κύριος τῆς Ζωῆς καὶ τοῦ θανάτου».

Μιὰ τέτοια Ἐκκλησία θὰ μπορούσε νὰ εἶναι ἡ Ἑλληνικὴ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία γιὰ νάναί ὄχι «χλευασμός» ἀλλὰ ὁδηγὸς καὶ τροφοδότης πνευματικὸς τοῦ Ἑλληνισμοῦ.

Στ' ὄνομα τῆς νέας αὐτῆς χριστιανικῆς Πεντηκοστῆς καὶ τῆς Πνευματικῆς ἀνακαινίσεως τοῦ Λαοῦ μας κάνομε ἐκκλησιὰ στὴ Διανόησι τοῦ ἔθνους μας νὰ δῆ βαθύτερα τὴν οὐσίαν καὶ τὴ ζωικότητα τῆς Ὁρθοδοξίας νὰ τὴν κατεργασθεῖ στὸ ἐργαστήριον τοῦ λόγου καὶ τῆς τέχνης καὶ

νά τήν προσφέρει «ἄρτον καί οἶνον» στήν πνευματική του τράπεζα.

Στ' ὄνομα αὐτῆς τῆς Πεντηκοστῆς κάνομε ἕκκληση στήν Νεοελληνική μας Πολιτεία, ὁποιαδήποτε εἶναι, νά ἀναλογισθεῖ τή συνεκτική δύναμη τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας μας στή Ζωή καί τήν ταυτότητα τοῦ Ἑλλαδικοῦ Ἑλληνισμοῦ, καί νά σταθμίσει σωστά τήν προσφορά της στή Ζωή τοῦ ἐξελλαδικοῦ, τοῦ Οἴκουμενικοῦ Ἑλληνισμοῦ.

Στήν ἀρχή τοῦ αἰῶνα μας ὁ μέγας "Ἕλληνας καί Πολιτικός, Ἐλευθέριος Βενιζέλος ὑμνήθηκε σάν «δημιουργός τῆς Ἑλλάδος τῶν 2 ἡπείρων καί τῶν 5 θαλασσῶν». Καί ἦταν ἀλήθεια αὐτό, ἔστω καί προσωρινά.

Κι ὅμως πόσοι "Ἕλληνες γνωρίζουν, πόσοι "Ἕλληνες ὑπολογίζουν πῶς ἡ Ὁρθοδοξία μέ τήν προβολή τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσας καί παράδοσης ἔχει αἰῶνες τώρα δημιουργήσει τήν πνευματική Ἑλλάδα τῶν πέντε ἡπείρων. Κι ἂν οἱ "Ἕλληνες ναυτικοί μας περιφέρουν ὑπερήφανοι τήν Ἑλληνική σημαία στίς θάλασσες τοῦ κόσμου, τὸ ἴδιο κι ὁ Ἑλληνορθόδοξος Κληρὸς μέ τὰ λειτουργικά κείμενα καί τὰ σύμβολα τῆς Ἐκκλησίας μας μεταφέρει τή σημαία τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσας καί παράδοσης σ' ὅλα τὰ πλάτη τῆς ὕδρογείου.

Στ' ὄνομα τῆς Νέας Πεντηκοστῆς κάνομε τέλος ἕκκληση στὸν Ἑλληνικὸ λαὸ στὸ θρησκευόμενο τίμιο καί μοναδικὸ φύλακα τῶν προγονικῶν καί πολιτιστικῶν ἀξιῶν νά μὴν ἐπηρεάζεται ἀπὸ ξένες δουλικές ἐπιδράσεις, ἄσχετες πρὸς τὴ ψυχασύνθεση καί τήν Ἱστορία του.

Νά μὴν παρασύρεται ἀπὸ ιδέες καί συνθήματα πού μεταβάλλουν τήν πίστη τοῦ Χριστοῦ καί τὸ προσκυνητάρι τῆς ψυχῆς του σὲ περίγelo τοῦ δρόμου καί τῶν θεατρικῶν ἐπιθεωρήσεων.

Καί τώρα Ἐπίσκοπε Μελχισεδέκ Μάρτυρα τῆς Χριστιανοσύνης καί τοῦ Ἑλληνισμοῦ.

Καί τώρα Γέροντα «μὴ μᾶς θωρεῖς ἀκίνητος...» Δὲν εἶναι Μάϊος τοῦ 1821 πού «ἦταν ὅλα σκοτεινά...».

Εἶναι Μάϊος τοῦ 1982. Ἡ Κρήτη εἶναι ἐλεύθερη. «Ὀλό-

γυρά σου τὰ βουνά κι οἱ λόγγοι στολισμένοι». Ὁλόγυρά σου κληρὸς καὶ λαὸς τῆς Ἐπισκοπῆς Κισάμου καὶ Σελίνου.

Σοῦ καταθέτομε στεφάνι κι ἀνάβομε στὴ μνήμη σου καντήλι καὶ λιβάνι.

Ἡ Κρήτη εἶναι ἐλεύθερη. Ἡ Ἑλλάδα εἶναι ἐλεύθερη, μὰ ἡ ἀνθρωπότητα δὲν εἶναι ἐλεύθερη ἀπὸ τὶς δαιμονικὲς δυνάμεις ποὺ συστρατεύονται συχνὰ καὶ ἀντιμάχονται στὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ καὶ στὸ καλὸ τοῦ ἀνθρώπου.

Ἡ Κρήτη εἶναι ἐλεύθερη, μὰ ἡ ἀνθρωπότητα ἀπειλεῖται καὶ πάλι ἀπὸ νέες τυραννίες, ἀπὸ ἐκκρήξεις βομβῶν καὶ πυραύλων, ἀπὸ ἐκκρήξεις ναρκωτικῶν καὶ σεξουαλισμῶν, ἀπὸ ἐκκρήξεις φυσικῶν καὶ ἠθικῶν μολύνσεων, ποὺ ρυπαίνουν τὸ ψωμί ποὺ τρῶμε, τὸν ἀέρα ποὺ ἀναπνέομε, καὶ τὰ ἰδανικά ποὺ πιστεύομε.

Κι ἡ Κρήτη ποὺ ἀγωνίστηκε πολλὰς φορὲς γιὰ τὴν ἐλευθερία τῆς καὶ γιὰ τὴν ἐλευθερία τοῦ κόσμου, στοχάζεται καὶ σήμερο τὸ μεγάλο χρέος τῆς.

Ἡ Κρήτη ποὺ σηκώθηκε μαζί σου τὸ 1821. Ἡ Κρήτη ποὺ σηκώθηκε μὲ τὸ Ἀρκάδι τὸ 1866, ἡ Κρήτη, ποὺ σηκώθηκε μὲ τὸ Λαὸ τῆς τὸ 1941 γιὰ τὴν ἐλευθερία τῶν Λαῶν τοῦ κόσμου, ἡ Κρήτη σηκώνεται, Γέροντα, καὶ τώρα σὲ μιὰ καινούργια Μάχη. Στὴ μάχη τῆς παγκόσμιας συνειδήσεως.

Πάνω ἀπὸ τὶς ἐπαναστάσεις τῶν τάξεων, τῆς τεχνικῆς καὶ τῆς οἰκονομίας, χρειαζόμαστε μιὰ ἐπανάσταση τῆς ἀνθρώπινης συνειδήσεως, μοναδικῆς καὶ ἀκατάλυτης δύναμης γιὰ κάθε ἀλλαγὴ καὶ ἀνακαίνιση ἀνθρώπων καὶ λαῶν.

Μαζὶ μὲ χιλιάδες Πνευματικῶν ἀγωνιστῶν ἀπ' ὅλο τὸν κόσμο σηκώνομε καὶ μεῖ σήμερο ἐδῶ στὴν Κρήτη τὴ νέα ἐπανάσταση τῆς Κρήτης καὶ τῆς ἀνθρωπότητος: Τὴν ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ ΤΩΝ ΣΥΝΕΙΔΗΣΕΩΝ.

Εὐλόγησέ την Γέροντα. — Εὐλόγησέ την Δέσποτα μὲ τὸ δεῖ σου χέρι.

Εὐλόγησέ την μὲ τὴν πύρινη ψυχὴ σου καὶ τὴν προφητικὴ σου γλῶσσα.

Εὐλόγησέ την μὲ τὸ Σταυρὸ τοῦ Χριστοῦ καὶ τὴν γλῶσσα τοῦ Παρακλητοῦ, ποὺ θὰ τὴν ἀκούσωμε καὶ πάλι σὲ λίγες μέρες στὴν Πεντηκοστὴ τῆς Ἐπισκοπῆς σου.

Αἰωνία σου ἡ μνήμη.

(16 Μαΐου 1982)

† Ὁ Κισάμου καὶ Σελίνου

Εἰρηναῖος